

Elsüllyedt kultúrák kutatójáról a digitalizálás eszközeivel

Várkonyi Nándor unokájaként, beleszületni az ő életébe nem érdem, hanem állapot. Örökségül kaptam egy kényszert, hogy 60 éves életutam alatt végre megtaláljam azt a technikai eszközt, amivel ezt az állapotot kiérdemelhetem. Felnőhettem mellette, vele és ezeknek az éveknek a mindennapjai mostanra érlelődnek össze életem egyik legnagyobb ajándékává. Misszióknak érzem, hogy gátlásaimat levetve én is hirdethessem, összegyűjthessem egy helyre azt a világot, amit belőle láttatni enged. Amiket olvashatunk tőle, megismerhessük mindazokat, akiket ő ismert, és akik őt ismerték.

Előadásom nem tudományos és szakmai, hanem gyakorlati. Nagyapámtól örökölt – most már bátran kimondhatom – kíváncsiságomnak köszönhetően használatba vettem a mai kor egyik legmodernebb találmányát. Kitágítom a teret Várkonyi Nándor világa felé és köré. Tudom, sokan Gutenberg-„pártiak” vagyunk, de a többség-elv alapján adjunk egy esélyt a mai generáció internetes „irodalmán” csimpaszkodó géplakóknak is, hátha véletlenül belebotlanak egy véletlenül megnyitott Várkonyi mondatba, ami véletlenül találkozik éppen-érzelmeikkel és véletlenül gondolatokká válhatnak. Akkor talán bele is lapoznak, hogy megismerhessenek egy olyan világot, amivel éppen ő foglalkozott.

Butaság lenne nem kihasználni eme technikai vívmányt, hiszen oly ideális erre a feladatra. Kísérletképpen készítettem magamról egy honlapot (kendekata.hu), melyet V.N. emlékének és munkásságának megőrzésére szerettem volna fenntartani. Egyik menüpontja „Várkonyi Nándor”. Először, botladozva és önző módon csak a saját gondolataimat fogalmaztam meg, pl.: Nekem apám helyett a Nagyapám volt az, akitől együtt-életünk idején a teljességet és a szellemi biztonságot kaptam. Majd útnak eredtem, hogy át- és meg-éljem mindazt, amit tőle tapasztaltam és még most sem hagyott el. Sőt, ha a fejem feletti elszállt évekre nézek, lassan közeledünk újra egymáshoz. Nagyapám mindig írt és dolgozott, akkor is, amikor az íróasztalfiókban landoltak írásai, mert oly korban éltünk. A munkát és az írást nagyon komolyan vette. Profánul hangzik, de saját életébe halt bele. A "Pergő évek" (önéletrészlet) írása közben ment el, azóta érzem az ajtó mögött. Amint Végh Alpár M. szerint a Faust szerzőjének mítoszát Eckermann röptette magasra és Brod nélkül a Kafka-regények a kályhában végezték volna, Várkonyi Nándor "mentőangyala" Mezey Katalin lett. A Széphalom Könyvműhely vezetője - költő - vállalta az életműkiadást, melyből idén már megjelenik a 13. kötet is. Neki, Várkonyi Péternek (V.N. fia) és Várkonyi Éva (édesanyám, V.N. leánya) segítségének köszönhető, hogy lefújhattuk a port a kéziratokról, melyeknek kézzel írott másolatai a múltban azért bejárták az egyetemisták által kézről-kézre adott írások fekete útját. Ahol befejeződött Bertók László Várkonyi Nándor bibliográfiája, ott folytatódik M. Katalin "mítosz-röptetése". Ma könyvtár is őrzi nem csak a nevét, utcát neveztek el róla Pécsen. Akik ismerték és ismerik, Pécs szent emberének tartották-tartják.

Apránként adogattam hozzá almenüpontokat: „Vallomások Várkonyi Nándorról”, „Életműkiadás”, fotogalériák megjelent könyveiről és órála magáról is barátok és írók társaságában, mely fotókat még évekkel ezelőtt szkenneltem be magamnak. Videófilmeket készítettem, melyekben – Bebessi B. Károlynak köszönhetően – az ő hangját hallhatjuk. Saját maga mondja el hitvallását magáról, az életről, munkáról, halálról és a világmindenségről egy 70-es évek-beli orsós magnóra, technikai zaj kíséretében. Közben elkezdtem egy számítógépes programmal feldolgozni azt a könyvanyagot, mely dolgozószobája

könyvespolcain állt, már amelyeket meghagyott magának. A számtalan kiolvasott, de általa polcot foglalónak tartott, könyveken mindig túladott. Csak azokat tartotta meg, amiket kézikönyvként használt. Antikváriumokba vitte, vagy felajánlotta nekünk, családtagoknak, hogy válogassunk belőlük. Mai napig őrzök tőle sok olyan könyvet, melyeknek hátoldalán – hivatkozva az oldalszámokra – ceruzával írt saját feljegyzései szerepelnek. Véleményét sajátos hangnagyságban számtalanszor hallottuk ki dolgozószobája ajtaján keresztül is. Azóta ez a dolgozószoba összes könyvével és személyes tárgyával a pécsi Belvárosi Könyvtár egyik termében kapott helyet és ma emlékszobaként látogatható a Király utcában. Ezt a feldolgozást korrekt és alapos módon a pécsi Csorba Győző Városi Könyvtár dolgozói fejezték be.

A honlap építgetése közben egyre több olyan anyagra leltem, amit digitálisan bedolgozhattam, hozzálinkelhettem, le-fel tölthettem, míg rájöttem, megtaláltam azt a formát és eszközt, amivel végre szolgálhatom missziómat. Tudatosan kezdtem arra készülni, hogy a teljes életművet egy helyen összegyűjtsem, átmentsem egy másik eszközre is a jövő számára. Engedélyt kértem Bertók László pécsi költőtől, hogy az ő Várkonyi Nándor bibliográfia c., 1984-ben megjelent kiadványába belekapaszkodva azt használhassam alapként, első lépcsőfokként. Miután kedves szavai kíséretében ezt lehetőséget megadta nekem elkezdhettem a feldolgozást, ez a mai napig folyamatban van. Már bátran mondhatom, hogy ez az anyag „kinötte” honlapomat és elengedve kezét, megkezdheti önálló életét, melyet – természetesen – gondos szülő módjára karban tartok. Lassan látogatható lesz a „varkonyinandor.hu”. Szeretném ugyanezt megtenni a virtuális enciklopédiával is (Wikipedia), mely jelenleg még nagyon hiányos és sok téves adatot tartalmaz. Minden, családuknak birtokában lévő fényképet, iratot, jegyzetet és levelet szeretnék előhúzni íróasztala fiókjából és lemezre menteni. Természetesen a megőrzés „másodpéldányaként”.

Reménykedem, hogy kihasználva ezt a modern eszközt, sikerül alkalmat keresni és találni arra, hogy közelebb kerüljön az elsüllyedt kultúrák világa egy oly kor nemzedékéhez is, kik nem ismerik a kandalló melletti fotel melegében a könyv lapozgatásának – és az olvasással belső képi világuk kialakításának – örömét.

Várkonyi Nándor nyitott és befogadó ember volt. Biztos vagyok abban, hogy használatba fogta volna a számítógépet, de csak bizonyos mértékig, kiszűrve a sok feleslegest és valótlan. Hiszen azokban az években, amikor vasfüggöny vágta el a teret a szellemi és fizikai szabadságtól, ő akkor is friss adatokból, hírekből, leírt irodalomból és tudományból dolgozott. Hogyan tudta ezt megtenni? Honnan gyűjtötte be adatait? - Varázstudomány!

Amikor életemnek eljött az a szakasza, hogy elhagytam otthonát és útra keltem, azt mondta nekem: "Ne törődj semmivel, mert ha csak egy pillanatig leszel boldog, már megérte". Azóta is kísér az a - Várkonyi Péter által megfogalmazott és szájába adott – gondolata:

*„Sohase hidd lehetetlennek azt, ami annak tűnik,
és mindig kételkedj abban, ami biztosnak látszik!”*

Kende Kata

(Kende Kata vetítéssel egybekötött előadása a Magyar Írószövetség által rendezett Várkonyi Nándor Emlékkonferencián, 2013. február 28-án.)